

ИЗСЛЕДВАНЕ НИВОТО НА ПОДГОТОВКА И ЛИЧНА МОТИВАЦИЯ НА БЪДЕЩИ УЧИТЕЛИ НАЧАЛНИ ПЕДАГОЗИ ЗА ПРЕПОДАВАНЕ НА МУЗИКА

Рая Ковачева

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Резюме. Публикацията цели да установи степента на готовност и увереност на студенти от специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика“ (ПНУП) в редовна форма на обучение, да преподават музика. Периодът на обучение на студентите е един семестър. Подготовката им не изисква владение на музикален инструмент или предварителна специализирана подготовка по солфеж. Приложен е методът на анкетно проучване. Част от въпросника констатира нивото на начална музикална грамотност, която се очаква да е изградена в периода на обучението им по музика в общообразователното училище. Въпросите от анкетата съдържат критерии, съобразени с очакваните резултати от учебните програми по музика за начален образователен етап. Участието на студентите е доброволно и анонимно. Крайният етап на изследването показва много добри резултати. Студентите споделят желание да имат повече практически упражнения, за да затвърдят наученото. Определят дисциплината като една от най-интересните в обучението им до момента.

Ключови думи: музика; музикално образование; предучилищно и начално училищно образование; педагогика

Въведение

Съдържанието на обучението по дисциплината „Дидактика на музиката“ за студенти от специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика“ (ПНУП) в редовна форма на обучение е в съответствие със съвременните образователни стандарти. Провежда се в рамките на един семестър и преминава много интензивно, пропорционално разпределено в часове за лекции, семинарни и практически упражнения. Посещенията на лекции не са задължителни и не са проследявани за нуждите на изследването. Присъствието на упражнения е задължително и се проследява редовно от преподавателя.

В лекционния курс студентите се запознават със съдържанието на нормативните документи и детайлно се разглеждат учебните програми за всяка възрастова група и клас. Изяснява се същността на специализираните музикални термини, понятия и очаквани резултати от учебните програми. Предоставя им се възможност за упражняване на научения теоретичен материал, а също и за практически наблюдения на работата на базови учители (начални педагози и специалисти по музика) в реална училищна среда. Подготовката им не изисква владение на музикален инструмент или предварителна специализирана подготовка по солфедж. На практика за съвременния начален учител не е задължително да умее да свири на музикален инструмент, за да провежда уроците по музика качествено. Това е значителна разлика от образователната ситуация в миналото.

Технологичните улеснения променят облика и на съвременното обучение по музика. Съвременната тенденция образователният процес да е все по-дигитализиран и технологичен, постепенно обхваща и началните класове. Всички издателства на учебна литература разработват свои електронни варианти на учебници. Това в особена сила се отнася и до предмета музика.

Към настоящия момент учебници и учебни тетрадки по музика за начален етап у нас разработват шест авторски екипа. Издават се от три издателства: групата на издателство „Клет“ включва образователни материали на „Булвест 2000“, „Анубис“ и „Изкуства“; в сайта на издателство „Просвета“ се съдържат учебни помагала на два екипа: „Просвета-София“ и „Просвета-Плюс“, а учебниците на шестия авторски екип се издават от издателство „Рива“.

Всички електронни варианти са много богати и улесняват работата на учителя. В тях към всяка тема са включени записи на песни за изпълнение, инструменталните им варианти и примери за възприемане на музика със задачи за овладяване езика на музикалното изкуство. В част от уроците има добавени допълнителни образователни материали – презентации, видеопримери, видеоуроци, игри и задачи.

Методология на изследването

Целта на изследването е да установи степента на музикална грамотност на студентите преди началото на обучението и нивото на увереност и постижения от подготовката им в края на обучението, както и тяхната мотивация да преподават музика в начален образователен етап.

Проучването има **задача** да констатира началната музикална грамотност на бъдещите педагози и степента на усвояване на знания, умения и компетентности от тях в края на обучението. Нивото на начална музикална грамотност се очаква да е изградена в периода на обучението им по музика в общо-образователното училище. Въпросите, с които се констатира напредъкът на студентите, обследват следните музикални категории: групи музикални ин-

струменти, изпълнителски състави, тонови трайности, паузи, метроритмични схеми, размери и метруми, музикалноизразни средства, музикални апликации за смартфон. Посочените критерии присъстват като нови понятия и очаквани резултати в учебните програми по музика за начален образователен етап¹.

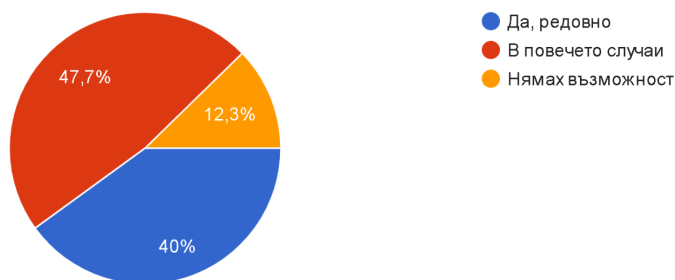
Използван е изследователският **метод на анкетно проучване**. Статията представя анализ на резултатите от проведена анкета, попълнена от 65 студенти. Анкетата е съставена в Google Forms. Съдържа 14 задължителни въпроса – от тях единадесет са затворени с избор на един отговор, един е затворен с множествен избор и два отворени въпроса, които не изискват задължителен отговор. Формулярът не събира лична информация и имейли. По тази причина анонимността на участниците, достоверността и искреността на отговорите им са гарантирани. Участието им е доброволно. В началото на обучението четирима от тях (6,2%) споделят, че имат предварителен музикален опит – свирили са на пиано, кларинет, укулеле и двоянка. Други двама (3,1%) имат дългогодишен опит в занимания с народни танци.

Анализ на резултатите

Въвеждащите въпроси от анкетата са насочени към удостоверяване системност на присъствието на студентите на лекции (фиг. 1) и упражнения (фиг. 2). Въпреки незадължителния характер на лекционното обучение с него се осигурява основна теоретична подготовка, която е необходима за работата на бъдещия учител по музика. Двете форми на упражнения – семинарни и практически, са задължителни за посещение, но се допуска, че студентите биха могли да отсъстват поради лични или здравословни причини.

Посещавахте ли лекциите по музика?

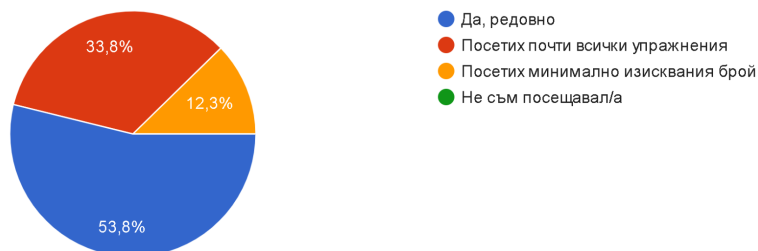
65 отговора



Фигура 1. Регулярност на присъствие на лекционния курс

Посещавахте ли упражненията по музика?

65 отговора



Фигура 2. Регулярност на присъствие на упражненията към лекционния курс

Значителен е процентът на посещаващите редовно лекции (40%) и упражнения (53,8%). Почти половината анкетирани са посетили повечето лекции (47,7%) и една трета са присъствали на почти всички упражнения (33,8%). Еднакъв е делът на студентите, които не са имали възможност да посещават лекциите, но са посетили минимално изисквания брой упражнения. Няма студенти, които да не са посещавали упражнения по дисциплината. По отношение на тези резултати е важно да се поясни, че в курса има много работещи студенти. Някои от тях работят по специалността си, въпреки че все още се обучават.

Относно предварителната подготовка на студентите по музика отговорите се степенуват в петстепенна скала от степен 1 до степен 5 със следните избираеми отговори:

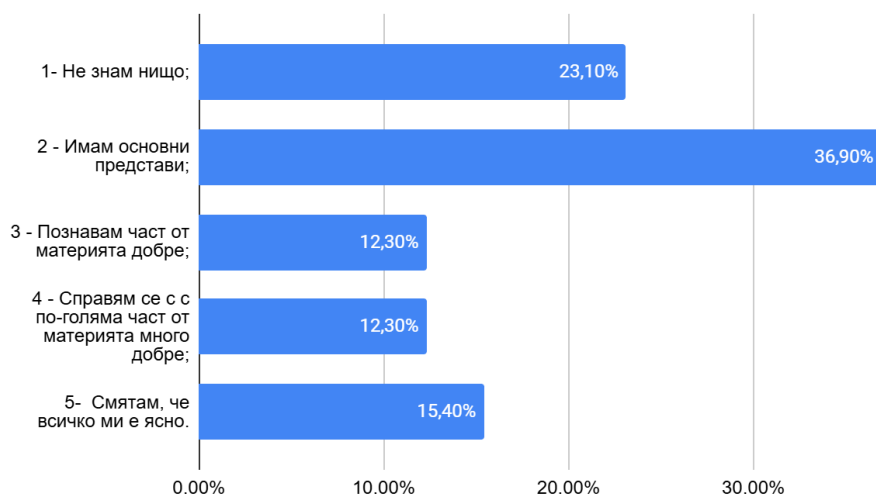
1. „Не знам нищо“;
2. „Имам основни представи“;
3. „Познавам част от материята добре“;
4. „Справям се с по-голяма част от материята много добре“;
5. „Смятам, че всичко ми е ясно“;

Същият тип въпрос е поставен и относно постиженията им в края на обучението:

1. „Не научих нищо ново“;
2. „Получих основни представи за материала“;
3. „Познавам част от материята добре“.
4. „Справям се с по-голяма част от материята много добре“;
5. „Учебният материал ми е напълно ясен“.

Самооценката на познанията по музика в началния етап, преди стартиране на обучението (фиг. 3), и във финалния му етап (фиг. 4) показват следните резултати:

Как оценявате знанията си по музика преди началото на обучението?
Моля, степенувайте от 1 до 5, където:

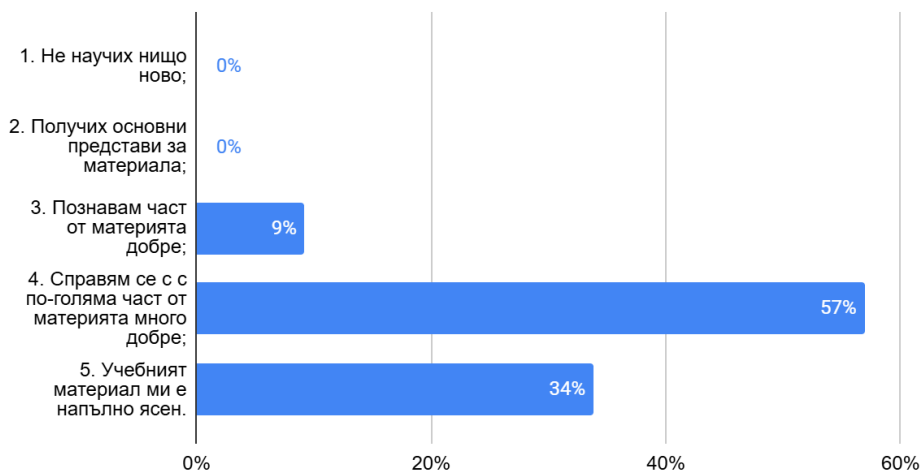


Фигура 3. Самооценка на компетентностите по музика в началото на обучението

Преди началото на лекционния курс 23,1% от студентите самооценяват познанията си като нулеви, 36,9% смятат, че имат основни представи, 12,3% смятат, че добре познават част от материала. Същият процент студенти (12,3%) смятат, че се справят с по-голяма част от материята много добре, а 15,40% са уверени, че всичко им е ясно.

В началото на обучението студентите, които се самооценяват с нулеви познания, споделят, че нямат нотна грамотност и това особено много ги притеснява и дори ги плаши фактът, че ще се наложи да преподават материал, който не разбират. В края на обучението увереността им е значително повишена (фиг. 4).

Как оценявате знанията си по музика в края на обучението?
Моля степенувайте от 1 до 5, където:



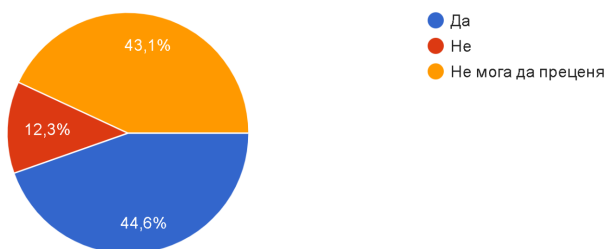
Фигура 4. Самооценка на компетентностите по музика в края на обучението

Самооценката е променена значително в края на обучението. В първите две категории няма подадени отговори. Процентът на отговора към степен 3 „Познавам част от материята добре“ е сравнително нисък – 9,2%. Най-многобройна (56,9%) е групата на самооценилите се със степен 4 „Справям се с по-голяма част от материята много добре“. Увеличен е значително и броят студенти, които се самооценяват отлично (33,8%) и са избрали степен 5 „Учебният материал ми е напълно ясен“.

Следващите въпроси са поставени само в анкета, проведена в края на обучението по „Дидактика на музиката“. Въпросът „Чувствате ли се уверен/а да преподавате музика от 1. до 4. клас?“ е получил следните отговори (фиг. 5):

Чувствате ли се уверен/а да преподавате музика от 1. до 4. клас?

65 отговора



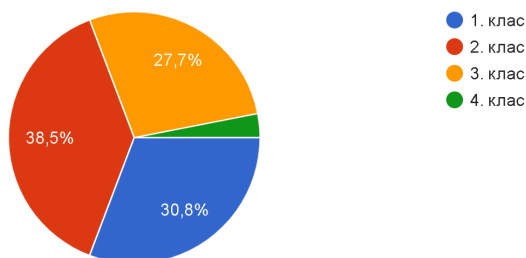
Фигура 5. Самооценка на увереност за самостоятелна преподавателска работа по музика в целия начален образователен етап

Почти е равен процентът на убедените, че ще се справят с ролята на преподавател по музика в начален етап (44,6%), и на тези, които се колебаят (43,1%), а 12,3% признават, че не биха се справили с тази задача. Интерес представлява резултатът от взаимовръзката посещения – постижения. Точно такъв е процентът на студентите, които споделят, че не са имали възможност да присъстват на никакви лекции (фиг. 1), и на тези, които са посетили само минималния брой упражнения (фиг. 2).

Запитани в кой клас биха се справили най-лесно с преподаване на учебния материал по музика, отговорите са степенувани в полза на 2. клас (фиг. 6).

В кой клас смятате, че ще Ви е най-лесно да преподавате музика?

65 отговора



Фигура 6. Самооценка на увереност за самостоятелна преподавателска работа по музика по класове в начален образователен етап

Като най-лесен е определен 2. клас (38,5%), последван от 1. клас – 30,8%, и 3. клас (27,7%). Най-трудно изглежда преподаването в 4. клас с избор от 3,1% студенти.

Фигура 7 показва в каква степен бъдещите учители самооценяват своята неувереност за преподаване на музика. Въпросът е зададен в края на обучението им.

В кой клас мислите, че ще Ви е най-трудно да преподавате музика?

65 отговора



Фигура 7. Самооценка на неувереност за самостоятелна педагогическа дейност по музика по класове

Едва 7,7% от анкетираните са напълно уверени, че биха се справили с преподаването на целия учебен материал в начален етап. Като най-лесна е определена работата отново във 2. клас (само 3,1% споделят неувереност), следван от 1. клас с 9,2% затрудняващи се. Поравно и значително по-висок е процентът не уверените да работят в 3. и 4. клас – по 40%.

Изводът от тази искрена самооценка е, че студентите познават достатъчно добре образователните програми по музика и са наясно с тяхната наситеност, богатството на музикална терминология, понятия, специални компетентности и очаквани резултати в 3.² и 4.³ клас.

Тук се забелязва съществена разлика с общия процент на уверените да поемат часове по музика в целия етап, посочен във фиг. 5 (44,6%). Уточнение дават резултатите от следващия въпрос (фиг. 8). Той отново е насочен към самоувереността на студентите да провеждат музикалнообразователния процес в бъдещата си преподавателска практика. От тях значителен процент (36,9%) смятат, че дори да не са напълно уверени, ще се справят постепенно с натрупване на педагогически опит. Почти половината (46,2%) биха предпочели часовете по музика да се провеждат от специалист, а 16,9% заявяват, че се чувстват неуверени в знанията и уменията си да преподават музика.

Ако имате избор, в бъдещата си работата като начален учител, бихте ли отказали да преподавате музика в начален етап?

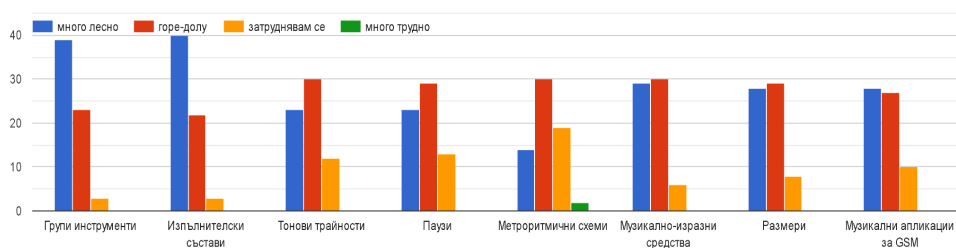
65 отговора



Фигура 8. Самооценка и възможност за избор в бъдеща преподавателска работа за провеждане уроците по музика

Следващият въпрос конкретизира затрудненията, които срещат студентите в следните категории знания от учебните програми по музика: групи музикални инструменти, изпълнителски състави, тонови трайности, паузи, метроритмични схеми, размери и метруми, музикалноизразни средства, музикални приложения за смартфон. Резултатите са обнадеждаващи, като единствено за „метроритмични схеми“ е получен отговор „много трудно“ (фиг. 9).

В каква степен учебният материал Ви затрудни най-много? Степенувайте от "лесно" до "много трудно" за всяко от изброените.



Фигура 9. Оценка на трудностите при усвояване на учебния материал по музика от страна на студентите

Детайлният анализ показва, че по отношение знанията за групи музикални инструменти 4,6% от студентите изпитват затруднения, а 35,4% се справят добре,

без никакви затруднения, а с отлични познания са се самоопределили 60%. Няма студенти, които не се справят с тази категория понятия от учебния материал за начален етап.

Видовете изпълнителски състави са разпознаваеми без затруднения от 61,5% от анкетиранияте, но 33,8% имат известни колебания при определянето им, докато 4,6% се затрудняват. В тази категория отново няма студенти, които не се справят.

Тоновите трайности не са непознати за обучаемите, но все пак 18,5% признават, че срещат затруднения, 46,1% са определили знанията си като добри, а 35,4% – като отлични. Няма студенти, които смятат тези знания за много трудни.

Паузите затрудняват 20% от анкетиранияте, 44,6% се справят добре при определянето им, а 35,4% смятат, че са много лесна част от учебния материал. Няма студенти, които не могат да ги разпознават и ползват. За отбелязване е, че процентът на анкетиранияте с отлични резултати е еднакъв и в двете категории – тонови трайности и паузи (35,4%), а тези с добра самооценка са с близки резултати – 46,1% за тонови трайности и 44,6% за паузи.

Метроритмичните схеми са много трудни за разбиране за 3,1% (двама) от анкетиранияте. Почти една трета от участниците (29,2%) се затрудняват при работата си с тях. Добре се справят 46,2%, а без грешка могат да ги определят и преподават само 21,5% от обучаваните студенти в този курс.

Музикалните изразни средства, на които се обръща внимание в начален образователен етап, са темпо, динамика, мелодия, ритъм, метрум и тембър. Няма студенти, които да определят тези знания като много трудни, но все пак 9,2% споделят, че биха се затруднили да ги преподават на учениците. Относително добре смятат, че се справят 46,2%, а безгрешно – 44,6% от анкетиранияте.

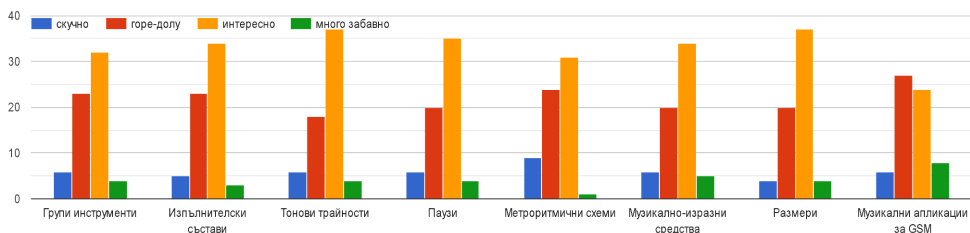
Работата с изучаваните по музика размери (2/4, 3/4, 4/4) затруднява 12,3% бъдещи учители в начален етап. Тази част от материала е добре усвоена от 44,6% от анкетиранияте, а 43,1% се чувстват напълно уверени. Липсват студенти, които смятат темата за много трудна.

Съвременните технологии на работа с музикални приложения със свободен достъп за смартфони не са много трудни и недостъпни за анкетиранияте, но все пак създават затруднения за 15,4% от тях. Добре работят 41,5%, а 43,1% смятат, че това е много лесна част от учебния материал.

Обобщеният среден резултат за всички групи знания показва, че само 0,4% оценяват една част от материала като много трудна, 14,2% срещат затруднения в отделни категории, но повечето студенти се справят – 42,3% добре и 43,1% отлично.

За същите категории знания е зададен въпрос, който проучва интересите на студентите. „Кои теми от учебния материал бяха най-интересни за Вас? Степенувайте от „скучно“ до „много интересно“ за всяко от изброените“. Отговорите им са представени на фиг. 10.

Кои теми от учебния материал бяха най-интересни за Вас? Степенувайте от "скучно" до "много интересно" за всяко от изброените.



Фигура 10. Оценка на интереса на студентите към отделни групи базисни знания от учебните програми по музика за начален образователен етап

Почти половината (49,2%) студенти са определили получените знания за групи музикални инструменти като интересни, а 6,2% – като много забавни. От диаграмата е видно, че 9,2% ги смятат за скучни, а интересът на 35,4% от анкетираните е среден.

Подобно е разпределението на отговорите и в категория „изпълнителски състави“. Темата е скучна за 7,7% от анкетираните, със среден интерес са се отнесли 35,4%, изявен интерес показват 52,3% и информацията е особено забавна за 4,6%.

Към знанията за тонови трайности и свързаните с тях упражнения особено голям интерес са показали 6,2% и дори ги определят като забавни, материята е интересна за повече от половината студенти (56,9%), среден интерес са показали 27,7% от отговорилите, а за 9,2% темата е скучна.

Почти същите проценти се наблюдават и по отношение на знанията за паузи в музиката: 6,2% смятат темата за много забавна, 53,8% са я определили като интересна, среден е интересът на 30,8%, а слаб – на 9,2% от анкетираните. Интересна е констатацията на еднакви проценти на незаинтересованите (9,2%) и на тези, които приемат двете категории – тонови трайности и паузи, за забавен елемент от обучението си (6,2%).

По отношение на метроритмичните схеми много се е забавлявал само един студент (1,5%), интересно е било на 47,7% от анкетираните, среден интерес показват 36,9%, а 13,8% са определили категорията като скучна.

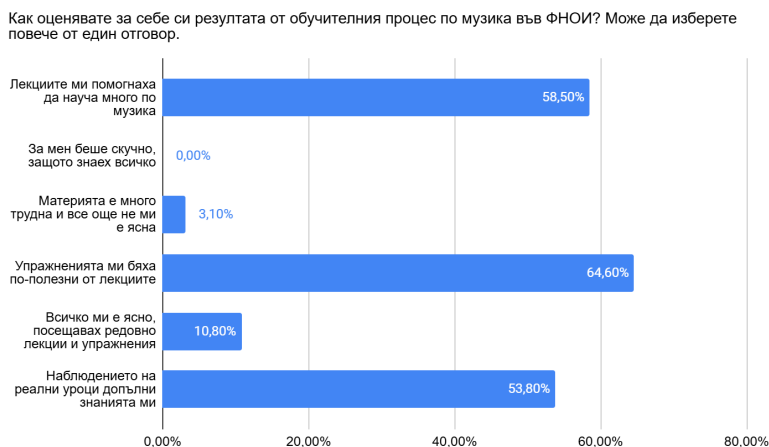
Музикалноизразните средства са категория, към която показват интерес 52,3% от анкетираните и е особено забавна за 7,7%. Средна заинтересованост са заявили 30,8%, а слаба – 9,2%. Същият процент „скупаещи“ бъдещи учители е констатиран и по отношение на въпросите за групи музикални инструменти, тонови трайности и паузи.

Определянето на размера⁵ на музикално произведение и основните теоретични знания в тази категория са определени като много забавни от 6,2% от студентите. Темата е интересна за 56,8%, средно заинтересовани са 30,8%, а като скучна са я определили 6,2% от бъдещите учители в начален образователен етап. Групата на особено забавляващите се и на скучаещите е идентична по брой.

Възможностите за обучение по музика в начален етап, които предлагат приложения за мобилни телефони със свободен достъп*, са особено забавни за 12,3% от запитаните и скучни за 9,2%. Тази тема е интересна за 36,9% и средно интересна за 41,5% от студентите.

Обобщените резултати водят до извода, че средно заинтересованите към развиване на компетентности в изследваните категории са повече от половината анкетирани – 56,5%, от които 6,3% дори приемат задачите за забавни. Среден интерес проявяват 33,3%, а незаинтересовани и скучаещи са 10,2%.

В края на анкетата са включени въпроси за оценка на качеството на образователното взаимодействие между преподавател и студенти. Фигура 11 оценява резултата от обучителния процес по отношение на ефикасността на лекции (58,9%), упражнения (64,6%) и наблюдения на уроци по музика в реална образователна среда (53,8%). Пълна увереност са постигнали 10,8%, които споделят, че са посещавали редовно всички лекции и упражнения, а 3,1% са споделили, че материята е много трудна и все още не ми е ясна.

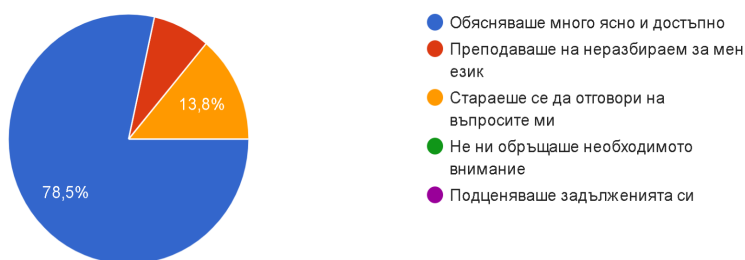


Фигура 11. Оценка на обучителния процес по отношение на лекции, упражнения и наблюдавани уроци

Диаграмата от фиг. 12 показва анонимна оценка на преподавателския подход на учителя. Студентите споделят, че материалът е преподаван ясно и достъпно (78,5%), на разбираем за тях език (7,7%) и са получили отговори на поставените от тях въпроси (13,8%). Няма неудовлетворени. Необходимо е да се поясни, че въпросът е поставен след завършване на обучението и успешно представяне на всички анкетирани във финалния изпит.

Как оценявате педагогическия подход на преподавателя Ви по музика във ФНОИ?

65 отговора



Фигура 12. Удовлетвореност на обучаемите от процеса на обучение

Последните два въпроса не са задължителни и дават възможност в свободен текст да се изкажат мнения „Ако имаше възможност да продължи обучението Ви по музика какво бихте искали да научите още?“ и да се отправят препоръки.

Получените отговори на студентите са насочени предимно към желанието им да имат повече време да затвърдят наученото и да постигнат повече, особено „По-подробно преподаването в 3. клас“. Изразяват желания да се запознаят с още методи на преподаване, да научат повече за нотописа и за правилното пеене. Биха искали да имат възможност за повече практически занимания с народна музика и танци. Не са малко и желаещите да свирят на музикален инструмент, с конкретизация „да е лесно преносим както в училище, така и в детските градини“. Има студенти, които споделят, че след занимание с мобилна музикална апликация у тях се е породил интерес и желание да се научат да свирят детски песни на „истинско пиано“. Биха искали да има повече време, в което да научат интересна информация за композиторите, за техни произведения и как точно протича процесът на композиране на песни, защото смятат, че това ще бъде интересно и за децата. Не липсват и крайно обобщаващи категории отговори – от „Смятам, че ми е достатъчно.“ до „Със сигурност има още много, което мога да науча“.

Препоръките на студентите отново са насочени към желанието им да имат повече време за практически упражнения, за да успеят да затвърдят наученото. Определят дисциплината като една от най-интересните в обучението си до момента.

Заклучение

Музикалното изкуство е необятно и неизчерпаемо. Общият брой часове по музика в начален образователен етап е 227 (по 64 часа в 1. и 2. клас, 48 в 3. клас и 51 в 4. клас). Не е възможно да бъдат преподадени всички теми от учебния материал за целия образователен етап в рамките на курса на обучение на бъдещите начални педагози. Твърдението е подкрепено и от П. Марчева, която смята, че „От съществено значение при подготовката на бъдещите учители е целта, която не е свързана преди всичко с количествени натрупвания на нова информация, а с развитие на умения да се оперира с тази нова информация...“ (Marcheva, 2024, p. 144).

Въпреки заявената неувереност в началото на обучението резултатите в края му са обнадеждаващи за бъдещия успех на младите колеги. Фактът, че оценяват необходимост от повече практически упражнения, показва висока степен на мотивация и заинтересованост за професионално самоусъвършенстване. До същата констатация достига Р. Димитрова⁵. Тя предлага в „семинарни занятия включването на задачи с практическа насоченост, онагледени посредством подходящи дигитални средства и ресурси, осигуряващи изпълнение на образователните цели“ като за усвояване на елементите на нотописа препоръчва програмите Sibelius, Finale и безплатното приложение Maestro Music Composer.

Реалистична е и самооценката на анкетираните, сравняващи краткия период на своето обучение с колосалния потенциал на музикалното изкуство. Голяма част от тях съвсем обективно преценяват, че е за предпочитане часовете по музика в 3. и 4. клас да се провеждат от специалист с музикално образование. Подобен извод споделя Е. Караминкова-Кабакова – „Учителите в начален етап предлагат да се преразгледат нормативните планове и часовете по изкуства и спорт да се преподават само от специалистите по съответните дисциплини. Правят впечатление напредъкът и мотивацията за участие и учене на деца и ученици в предучилищен и начален етап, когато изкуствата и спортът се преподават от хора, които са изградили своя професионален път и са добили учителска правоспособност, като са инвестирали време и сили в кариерното си израстване по пътя на изкуствата и спорта“ (Karaminkova-Kabakova, 2024, p. 1144).

Но дали е достатъчно само да се познава техническият строеж на музикалното изкуство, за да се предадат и събудят емоции от съпреживяването му? Г. Стоянова (Stoyanova, 1998, p. 60) изказва твърдението: „...че не знанията

за музиката правят човека музикален, а общуването с нея чрез директни художествено-творчески канали на съзнанието, че това е по-прекият път към духовността и художествената култура на същия“. Това общуване продължава през целия житейски път и не се ограничава само от наученото в училище или от висшето образование.

До същото заключение достига и Б. Караиванова – „Само учител с художествено-образно мислене и творчески потенциал може да изгради художествено съзнание у своите ученици, да отвори сетивата и съзнанието им за отправените послания, да ги вдъхнови да участват с нужното внимание и да положат интелектуални усилия, за да вникнат в думите му, да осмислят информацията и да преживеят лично емоцията, която той им внушава“ (Karaivanova, 2020, p. 202).

Този учител е личност, която ще има мотивация да се обогатява и усъвършенства през целия си живот. Учител, който не се притеснява да признае своята временна неувереност.

Именно в това е ценността на проучването. Констатираният положителен резултат от проведеното изследване в края на обучението е, че студентите са овладели базисните музикални знания на добро до отлично ниво. Профокирани са интерес и любопитство у значителна част от бъдещите начални учители да продължават да научават нови неща и да се самоусъвършенстват. Самооценката на постиженията им е реална, а увереността им със сигурност ще нараства с времето и в процеса на самостоятелната им практика.

БЕЛЕЖКИ

1. Учебни програми за общообразователна подготовка. Достъпни на: <https://www.mon.bg/obshto-obrazovanie/uchebni-planove-i-programi-2/uchebni-programi/uchebni-programi-za-obsthoobrazovatelna-podgotovka/> дата на последен достъп 03.08.2025.
2. Учебна програма по музика за III клас (общообразователна подготовка), в сила от учебната 2018/2019 година, утвърдена със Заповед № РД09-1093/25.01.2017 г. (онлайн). Достъпна на адрес <https://web.mon.bg/bg/1689>, дата на последен достъп на 03.08.2025.
3. Учебна програма по музика за IV клас (общообразователна подготовка), утвърдена със Заповед № РД09-5778 от 22.11.2017 г. (онлайн). Достъпна на адрес <https://web.mon.bg/bg/2190>, дата на последен достъп 03.08.2025.
4. Аналогично е разминаването в общата сума проценти и в анализа на фиг. 10, в категории „размери“ и „апликации за мобилни телефони със свободен достъп“.
5. Димитрова, Р., 2024. Анализ на резултатите от проведено проучване за нотната грамотност на студенти – бъдещи педагози. Педагогика, Т. 96, № 6, с. 835 – 846.

ЛИТЕРАТУРА

- Караиванова, Б. (2020). Художественотворческото общуване в урока по музика. *Педагогически алманах*. Педагогическо списание на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“ [онлайн], (2), 199 – 203. ISSN 1310-358X.
- Караминкова-Кабакова, Е., (2024). *Нагласи и предизвикателства пред учителите по музика в предучилищна и начална училищна възраст за интегриране на музикалното изкуство в интердисциплинарния STEAM подход*, 8, 1137 – 1155. ISSN 1314-8540.
- Марчева, П. (2024). Университетската подготовка на бъдещите начални учители, преподаващи музика – проблеми и перспективи. *Музика, мултимедия и култура* [online], 1(3), 142 – 155. ISSN 3033-117X.
- Стоянова, Г., (1998). Характеристика на професията „учител по музика“ от позициите на българската педевтология. *Професията и личността на учителя*, 57 – 64. Пловдив: Сема 2001. ISBN 9548833077.

REFERENCES

- Karaivanova, B. (2020). Hudozhestvenotvorcheskoto obshtuvane v uroka po muzika Binka Karaivanova. *Pedagogicheski almanah*. [online], (2), 199 – 203. ISSN 1310-358X.
- Karaminkova-Kabakova, E. (2024). *Naglas i predizvikatelstva pred uchitelite po muzika v preduchilishtna i nachalna uchilishtna vazrast za integrirane na muzikalното izkustvo v interdistsiplinarnia STEAM podhod*, 8, 1137 – 1155.
- Marcheva, P. (2024). Universitetskata podgotovka na badeshtite nachalni uchiteli, преподаvashti muzika – problemi i perspektivi. *Muzika, Multimedia i Kultura* [online], 1(3), 142 – 155. ISSN 3033-117X.
- Stoyanova, G., (1998). Harakteristika na profesiyata “uchitel po muzika” ot pozitsiite na balgarskata pedevtologia. *Profesiyata i lichnostta na uchitelya*, 57 – 64. Plovdiv: Sema 2001. ISBN 9548833077.

RESEARCH ON THE LEVEL OF PREPARATION AND PERSONAL MOTIVATION OF FUTURE TEACHERS – PRIMARY MUSIC TEACHERS

Abstract. The publication aims to establish the level of readiness and confidence of students of the specialty “Preschool and Primary School Pedagogy” (PNUP) in a full-time form of study to teach music. The period of study of the students is one semester. Their preparation does not require mastery of a musical instrument or prior specialized training in solfeggio. The questionnaire survey method was applied. The questions in the questionnaire contain criteria consistent with the expected outcomes of music curricula for primary education. Part of the questionnaire assesses the level of basic musical literacy that is expected to be developed during their music education in general education schools. Student participation is voluntary and anonymous. Students share a desire for more practical exercises to reinforce what they have learned. They describe the discipline as one of the most interesting in their studies so far.

Keywords: music; music education; preschool and primary education; pedagogy

✉ **Dr. Raya Kovacheva, Assist. Prof.**

ORCID iD: 0000-0002-2501-9993

WoS Researcher ID: I-1061-2015

Department of Music and Multimedia Technology

Faculty of Educational Studies and the Arts

Sofia University „St. Kliment Ohridski”

Sofia, Bulgaria

E-mail: rajask@uni-sofia.bg